

Vastaus kirjalliseen kysymykseen muinaismuistolain korvauksista ja tutkimusten resursoinnista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eero Suutarin /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 390/2016 vp:

Onko maanomistaja oikeutettu korvauksiin ja onko hän toisaalta velvoitettu korvaamaan kustannukset myös tilanteessa, jossa tutkimukset osoittavatkin, ettei kohteella ole edellytyksiä muinaismuistolain takaamaan suojaan sekä

aikooko valtioneuvosto huolehtia tutkimusten riittävästä resursoinnista siten, että selvittämis aika ei muodostu taloudellisilta kustannuksiltaan kohtuuttomaksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Muinaismuistolain korvauspykälät soveltuvat tilanteeseen, jossa yleinen tai suurehko yksityinen työhanke johtaa muinaisjäännöksen erityiseen tutkimiseen taikka erityisiin toimenpiteisiin muinaisjäännöksen säilyttämiseksi. Erityistoimenpiteet tulevat yleensä kyseeseen vasta esiselvitysten jälkeen, kun on selvää, että hanke kohdistuu muinaisjäännökseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisissa menettelyissä selvityksistä ja niiden kustannuksista vastaavat käytännössä hankkeista vastaavat tahot. Kaavoituksessa selvitysten kustannukset voivat kanavoitua kaavasta muutoin hyötyville kunnan tekemien maankäyttösopimusten kautta. Virkatyönä tehtävät muinaisjäännöskartoitukset toteutetaan sekä valtion että kuntien varoilla.

Muinaismuistolaissa ei oteta kantaa tilanteeseen, jossa erityisissä tutkimuksissa todettaisiin, ettei esiselvitysten perusteella tutkimuskohteeksi valikoitunut kohde olisi muinaisjäännös. Lain 15 §:n mukaan hankkeesta vastaavan on osallistuttava kustannuksiin, ellei osallistumista olosuhteet huomioon ottaen ole katsottava kohtuuttomaksi. Se, ettei tutkittava kohde osoittaudu muinaisjäännökseksi on yksi pykälän tarkoittamista olosuhteista. Kyse on aina kuitenkin kokonaisarviosta. Pykälän nojalla ei voida kategorisesti sanoa, että tutkimuskustannukset muodostuisivat kohtuuttomiksi, jos tutkimusten johtopäätöksenä on, ettei kyse ole muinaisjäännöksestä.

Museovirasto on aktiivisesti pyrkinyt vaikuttamaan siihen, että kaivauskustannukset ovat kohtuullisia. Dokumentointia ja kaivauksia pyritään kohdistamaan ja edellyttämään vain valikoiduilla osilla rakennettavia alueita. Ideaalitilanteessa muinaisjäännökset tutkittaisiin tai säilytettäisiin kokonaisuudessaan.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 390/2016 vp

Tapauksissa, joissa 15 §:n mukaisten erityisten tutkimusten taikka säilyttämistoimien kustannuksista on päätetty muinaismuistolain 11 §:n tai 13 §:n mukaisten kajoamislupamenettelyiden yhteydessä, ei Museovirastolle tai toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ole Museoviraston tietojen mukaan tehty tutkimuskustannusten kohtuullistamisvaatimuksia.

Suurin osa koekaivausryhmän kenttätötehtävistä on vain 1–2 päivän mittaisia. Kolmen viime vuoden aikana vain alle 10 % kenttätöistä on kestänyt viikon tai sitä pidempään. Käytännössä yli kaksi viikkoa kestäviin kenttätutkimuksiin samaan hankkeeseen liittyen ei juuri ole nykyisillä voimavaroilla mahdollisuuksia. Hankkeiden toteuttajia ei aina pystytä palvelemaan nopealla aikataululla resurssien rajallisuuden vuoksi. Esimerkiksi kivikautisen asuinpaikan asumuspainanteen tutkiminen kesämökin laajennuksen kohdalla voisi johtaa siihen, että tutkimukset täytyy jaksottaa kahdelle kenttätutkimuskaudelle.

Muinaismuistolain 15 §:n ulkopuolelle jäävien pienten yksityisten rakennushankkeiden edellyttämät arkeologiset kenttätutkimukset tehdään Museoviraston koekaivausryhmän työnä ja valtion varoin. Koekaivausryhmä toimii valtion talousarviossa Museovirastolle osoitettujen määrärahojen rajoissa. Koska valtio vastaa kyseisten tutkimusten kustannuksista, ei niistä ole tarpeen suorittaa korvauksia maanomistajille.

Helsingissä 17.8.2016

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen